

NOTĂ INFORMATIVĂ**la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional „Statistici demografice și sociale”****1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului**

Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional „Statistici demografice și sociale” (SI SDS) a fost elaborat de către Biroul Național de Statistică (BNS) cu suportul India-UN Development Partnership Fund prin intermediul Oficiului Națiunilor Unite pentru Cooperare Sud-Sud, implementat de către Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA), în cadrul Proiectului „*Tranziția de la un sistem statistic tradițional la un sistem statistic bazat pe registre, rezilient la șocurile umanitare și de urgență*” (numărul de identitate în platforma de asistență externă a Ministerului de Finanțe 87211452483).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

La nivel național, BNS are sarcina de a elabora și disemina indicatori statistici demografici și sociali de bază privind populația și migrația internațională, forța de muncă, nivelul de educație și starea sănătății, condițiile de viață etc. Aceștia sunt necesari pentru elaborarea și monitorizarea politicilor naționale și sectoriale, pentru procesul de planificare a bugetului de stat și a asistenței externe, precum și pentru evaluarea impactului acestora asupra calității vieții oamenilor și dezvoltării durabile a țării, inclusiv în situații de criză. Dar mai ales, este important ca acești indicatori și statisticile elaborate să corespundă standardelor aplicate în Uniunea Europeană.

Articolul 28 alin. (1) din Legea nr. 93/2017 cu privire la statistica oficială, dispune expres că, *În vederea armonizării statisticilor naționale la standardele statistice europene, autoritatea centrală în domeniul statisticii și ceilalți producători de statistici oficiale participă activ la programele desfășurate pe plan internațional privind promovarea și dezvoltarea normelor și standardelor utilizate în statistica oficială în scopul asigurării compatibilității sistemului statistic național cu sistemele statistice internaționale, precum și a comparabilității pe plan internațional a statisticilor oficiale naționale. Întru realizarea acestui deziderat este necesară și utilă punerea în aplicare a unor instrumente tehnice, așa precum sunt sistemele informaționale, în speță – Sistemului informațional „Statistici demografice și sociale”.*

Proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat în temeiul art.18 și art. 22 lit. d) din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, dar și întru executarea acțiunii 1.36 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2023, care prevede elaborarea și aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Subsistemului informațional „Statistica populației și migrației”. Totodată, pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr. 604/2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Statistici demografice și sociale”, prevede imperativ ca „Biroul Național de Statistică, înainte de punerea în exploatare a Sistemului informațional „Statistici demografice și sociale”, va elabora și va prezenta Guvernului spre aprobare proiectul de hotărâre privind aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional „Statistici demografice și sociale”.”

Conform Conceptului tehnic al SI SDS, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 604/2022, resursa informațională a SI SDS reprezintă un spațiu informațional unic pentru integrarea bazelor de date cu înregistrări ale observărilor statistice din domeniul social și demografic realizate de BNS cu alte resurse informaționale de stat și private, necesare procesului de producere a statisticilor oficiale privind fenomenele demografice și caracteristicile socioeconomice ale populației, în scopul satisfacerii intereselor și necesităților informaționale ale populației, ale statului și ale mediului de afaceri. Pentru respectarea cerințelor legale privind regimul resurselor informaționale de stat, este necesară și aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a acestora, în cazul dat al SI SDS. În acest sens, a fost elaborat și este propus spre examinare și ulterioară aprobare proiectul *hotărârii Guvernului*

pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional „Statistici demografice și sociale”.

Astfel, **scopul** proiectului constă în aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a SI SDS propriu-zis.

Scopul de bază al creării SI SDS constă în realizarea unui management integrat, coordonat și eficace al producerii de statistici oficiale în domeniul demografic și social, în bază de cercetări statistice și utilizare a surselor de date administrative și private, conform principiilor fundamentale ale statisticii oficiale și aliniate la cerințele comunitare, pentru asigurarea utilizatorilor de date cu informații statistice fiabile, coerente și la timp oportun, necesare pentru elaborarea și monitorizarea politicilor, deciziilor autorităților publice și mediului de afaceri, pentru elaborarea cercetărilor științifice, pentru informarea societății și altor categorii de utilizatori, după caz.

Implementarea SI SDS se face în vederea realizării următoarelor **obiective**:

- 1) identificarea unităților statistice (persoană fizică sau juridică, locuință, gospodărie etc.), care fac obiect al cercetărilor statistice, și organizarea colectării datelor pe teren în cadrul cercetărilor statistice realizate de BNS, integrării și stocării acestora;
- 2) furnizarea, consumul și prelucrarea datelor individuale, inclusiv a celor cu caracter personal, conform programelor recensămintelor populației și locuințelor, implementate în cadrul rundelor mondiale ale recensămintelor, care, conform recomandărilor internaționale, trebuie realizate cu o periodicitate de cel puțin o dată la 10 ani;
- 3) sporirea calității produselor statistice și a datelor statistice relevante prin asigurarea prelucrării automate a datelor, conform regulilor de validare stabilite, aplicarea automatizată a algoritmilor de calcul a indicatorilor și monitorizarea continuă a calității datelor de intrare și a celor de ieșire;
- 4) asigurarea accesului la date din resursele și sistemele informaționale ale deținătorilor de date administrative și private, relevante pentru producerea statisticilor demografice și sociale;
- 5) reducerea sarcinii asupra respondenților, costurilor pentru producerea statisticilor oficiale, dar și a poverii administrative asupra surselor de date în contextul furnizării datelor în scopuri statistice, prin automatizarea procesului de preluare a acestora prin intermediul mecanismelor de interoperabilitate cu sisteme informatice externe;
- 6) asigurarea posibilității de estimare, în orice moment de timp, a numărului populației, a structurii socio-economice și a schimbărilor ce survin în cadrul populației;
- 7) trecerea la recensăminte bazate pe registre, în vederea reducerii costurilor, sporirii frecvenței producerii datelor, îmbunătățirii cuprinderii și reducerii sarcinii asupra respondenților;
- 8) eficientizarea procesului de producere a statisticilor demografice și sociale prin utilizarea de sisteme de tip „multiregistru”;
- 9) utilizarea SI SDS în calitate de bază de sondaj calitativă și sursă de date auxiliară pentru calibrarea estimărilor și modelarea comportamentului non-respondenților;
- 10) mărirea frecvenței producerii și diseminării datelor statistice, actualizarea acestora la necesitate, prin organizarea procesului automatizat de colectare, prelucrare, validare a datelor și calculare a indicatorilor statistici;
- 11) diversificarea indicatorilor statistici elaborați și diseminați prin implementarea metodologiilor inovative de calculare a indicatorilor și aplicarea mecanismului de feedback de la beneficiarii produselor statistice în scopul elaborării unor produse statistice care răspund necesităților curente ale utilizatorilor;
- 12) facilitarea și optimizarea interacțiunii între BNS și autorități ale administrației publice, instituții deținătoare de registre de stat și private în vederea schimbului de date.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul hotărârii Guvernului nu conține prevederi care să transpună direct regulamente ale Uniunii Europene. Totodată, acesta va contribui la constituirea unui cadru normativ optim, implementarea căruia va determina alinierea statisticilor în domeniul social și demografic la standardele europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul prevede modul de organizare și funcționare a SI SDS.

În speță, în proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a SI SDS au fost reglementate:

- procedurile și mecanismul de înregistrare și de evidență a datelor sistematizate, acumulate pe parcursul dezvoltării, implementării și exploatării SI SDS,
- cerințele de protecție a datelor în procesul de colectare, acumulare, actualizare, păstrare, prelucrare,
- schimbul autorizat al datelor din SI SDS cu alte sisteme informaționale,
- responsabilitatea și împuternicirile, drepturile și obligațiile subiecților raporturilor juridice aferente documentării, utilizării și furnizării datelor stocate și gestionate prin intermediul SI SDS.

Subiecți ai raporturilor juridice aferente creării și ținerii SI SDS sunt: 1) proprietarul SI SDS; 2) posesorul SI SDS; 3) deținătorul SI SDS; 4) utilizatorii SI SDS; 5) administratorul tehnic al SI SDS, 6) furnizorii de date pentru SI SDS.

Subiecții numiți mai sus au sensul prevăzut în Conceptul tehnic al SI SDS, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.604/2022. În special, punem în evidență că, în conformitate cu Conceptul tehnic, proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a SI SDS atribuie calitatea de posesor și deținător al SI SDS pentru BNS, iar cea de administrator tehnic – pentru Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”.

Drepturile și obligațiile subiecților raporturilor juridice aferente creării și ținerii SI SDS sunt reglementate pe larg în Regulamentul de organizare și funcționare a SI SDS.

SI SDS se ține în format electronic, în modul și în condițiile prevăzute în Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat și de prezentul Regulament, și conform soluțiilor tehnice prevăzute de Conceptul tehnic al SI SDS, aprobat de Guvern.

Accesul la funcționalitățile SI SDS se realizează prin intermediul rețelei globale Internet în funcție de nivelurile de acces public și autorizat.

Integrarea SI SDS cu alte sisteme informaționale și servicii guvernamentale se realizează conform Conceptului tehnic al SI SDS, utilizând canale de schimb de date securizate - prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect). Pe lângă Hotărârea Guvernului nr.604/2022, interconexiunea cu aceste sisteme în scopul consumului de date în SI SDS și în sistemul informațional de recensământ (parte a SI SDS) este reglementată de Legea 231/2022 privind recensământul populației și locuințelor, Hotărârea Guvernului nr. 951/2022 cu privire la organizarea și efectuarea recensământului populației și locuințelor din Republica Moldova în anul 2024, cu modificările aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.541/2023.

Astfel, obiectivele SI SDS urmează a fi realizate inclusiv prin conexiunea cu alte resurse informaționale suplimentare deținute de alte autorități, printre care:

(reglementate prin HG nr. 604/2022)

- a) Sistemul informațional automatizat „Asigurarea obligatorie de asistență medicală”;
- b) Sistemul informațional automatizat „Asistență medicală spitalicească”;
- c) Sistemul informațional automatizat „Protecția socială”;
- d) Sistemul informațional „Bilete de tratament”;
- e) Sistemul informațional de Personalizare a Actelor de Studii;
- f) Sistemul informațional de management în educație;
- g) Sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat;
- h) Registrul fiscal de stat;
- i) Sistemul informațional automatizat „Registrul electronic al angajaților pentru sectorul bugetar”;

j) Registrul de stat al unităților de drept;

k) Sistemul informațional „Registrul persoanelor înregistrate la medicul de familie din cadrul instituției medico-sanitare ce prestează asistență medicală primară în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”;

l) Sistemul informațional „Registrul informației criminalistice și criminologice”;

m) Sistemul informațional automatizat de evidență a contravențiilor, a cauzelor contravenționale și a persoanelor care au săvârșit contravenții;

n) Sistemul informațional automatizat „Piața forței de muncă „Jobless”;

p) Sistemul informațional automatizat „Înregistrare cu statut de șomer”;

(reglementate prin HG nr. 951/2022)

o) Fondul Național de Date Geospațiale;

s) Registrul Funcționarilor Electorali;

ș) Sistemul Informațional „Vulnerabilitatea energetică”;

t) Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al animalelor”;

ț) sisteme informatice ale prestatorilor de servicii populației RM (energie electrică, apă/canalizare, gaz, bilete etc.;

x) alte resurse informaționale adiționale se stabilesc prin Programul lucrărilor statistice, aprobat de Guvern sau nemijlocit de BNS, în calitate de autoritate centrală în domeniul statisticii;

y) resurse informaționale private, inclusiv ale furnizorilor de utilități publice (apă, telefonie fixă și mobilă, gaz, energie electrică, termică etc.) și de alte servicii în scopul realizării cercetărilor statistice și al producerii statisticilor oficiale, inclusiv a datelor de recensământ.

Accesul la date este acordat în funcție de drepturile și rolurile specifice utilizatorilor. Fiecare categorie de utilizatori are acces la o interfață personalizată pentru vizualizarea și gestionarea datelor, diferită de cea a altor categorii de utilizatori. Utilizatorii externi ai sistemului, autorități publice din Republica Moldova, precum și alte categorii de utilizatori de date (organizațiile societății civile, mediul academic, sectorul privat, alte categorii și publicul) au acces la informații statistice în domeniul social și demografic (rezultate din prelucrarea în scop statistic în cadrul SI SDS) în format public și de date deschise, exclusiv prin instrumente și mecanisme de diseminare statistică ale sistemului, în particular prin intermediul Băncii de Date Statistice, portalului guvernamental unic de date deschise (www.date.gov.md) sau, după caz, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect).

Indiferent de nivelul de acces al utilizatorului, niciun grup de acces nu posedă dreptul de a suprima direct înregistrările bazei de date. De asemenea, nu se admite modificarea directă a înregistrărilor bazei de date. Toate inserările și actualizările de date în baza de date se fac exclusiv prin intermediul unor formulare electronice specializate, cu parcurgerea completă a unor fluxuri de lucru implementate în cadrul SI SDS.

La operarea SI SDS, pentru asigurarea securității informaționale a acestuia, BNS va aplica Politica sa de securitate și va respecta cerințele Sistemului de Management al Securității Informației și protecției datelor cu caracter personal, confidențialitate, integritate și disponibilitate a informației, actualmente implementat în cadrul BNS în conformitate cu standardele ISO/IEC 27001:2013 privind securitatea informației și ISO/IEC 27701:2019 privind protecția datelor cu caracter personal/confidențiale.

Astfel, asigurarea securității SI SDS se bazează pe o abordare sistemică, fundamentată pe analiza riscurilor de securitate asociate SI SDS, cu aplicarea legislației în vigoare și a celor mai bune practici relevante. Securitatea SI SDS se construiește pe următorii piloni:

- 1) securitatea tehnologiilor – tehnologiile ce stau la baza SI SDS sunt sigure, sunt configurate securizat și formează o arhitectură de securitate adecvată pentru SI SDS;
- 2) securitatea organizatorică – practicile aplicate la implementarea, operarea și utilizarea SI SDS sunt stabilite, considerând riscurile pentru securitatea informației și securitatea cibernetică asociate SI SDS;
- 3) securitatea asociată oamenilor – toate persoanele autorizate să opereze sau să utilizeze SI SDS trebuie să fie conștiente cu privire la riscurile de securitate asociate și să manifeste un comportament vigilent și responsabil la interacțiunea cu SI SDS.

Responsabilitatea pentru corectitudinea și veridicitatea datelor din SI SDS aparține posesorului SI SDS. Responsabilitatea pentru corectitudinea și veridicitatea datelor din bazele de date existente până la crearea SI SDS, care au fost incluse în SI SDS, aparține deținătorilor precedenți ai acestor date. Pentru deteriorarea, falsificarea, nimicirea și alte acțiuni ilegale întreprinse asupra datelor din SI SDS, persoana responsabilă poartă răspundere juridică conform legislației.

5. Fundamentarea economico-financiară

Dezvoltarea SI SDS, implementarea și menținerea funcționalității acestuia se va efectua din contul proiectelor de asistență tehnică și în limita mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat care urmează să fie planificate în CBTM, iar costul total al SI se estimează la aproximativ 24,3 mil. lei pentru toate modulele prevăzute în sistem, dezvoltate gradual.

În primii trei ani de implementare (2022-2024), dezvoltarea componentelor sistemului se va realiza din contul mijloacelor proiectelor de asistență tehnică implementat de Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) și finanțate de India-UN Development Partnership Fund, Uniunii Europene, precum și din contul resurselor UNFPA.

Mijloacele financiare pentru un an consecutiv de mentenanță și administrare ulterioară a SI SDS urmează a fi planificate de BNS din contul bugetului de stat, iar valoarea estimată a acestora nu va depăși 10-15% din costul Proiectului. În acest context, la următorul ciclu bugetar 2025-2027, BNS va înainta propunerea dată pentru a avea acoperire financiară din bugetul de stat.

Totodată, de menționat că, la dezvoltarea SI SDS se va ține cont de arhitectura tehnologică existentă și pot fi generate economii prin găzduirea sistemului pe platforma tehnologică guvernamentală comuna (MCloud), integrarea cu serviciile guvernamentale partajate relevante (MPass, MLog, MSign, etc.) și implementarea schimbului de date cu alte SI relevante prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect).

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul dat este în concordanță cu legislația națională și pentru implementarea prevederilor Regulamentului privind organizarea și funcționarea SI SDS nu este necesar de modificat sau abrogat careva acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițiativa de elaborare a proiectului Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea SI SDS a fost plasat atât pe pagina web a Biroului Național de Statistică (www.statistica.gov.md), la rubrica *Transparența în procesul decizional*, cât și pe portalul www.particip.gov.md.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție, conform art.35 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul hotărârii nu cade sub incidența expertizei de compatibilitate.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul va fi supus expertizei juridice, conform art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare de a fi efectuate în condițiile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Director general,

Biroul Național de Statistică

Oleg CARA